

Motion

1978/79: 1012

av Bengt Gustavsson m. fl.
om Ceaverkens framtida verksamhet

Ceaverken, med huvuddelen av sina 250 anställda i Strängnäs, ägs av Statsföretag AB och är den enda tillverkaren av röntgenfilm och fotosättningspapper i Norden. Konkurrenterna på de nordiska marknaderna är stora multinationella företag såsom Kodak, Fuji, Agfa-Gevaert m. fl. Priskonkurrensen i Sverige är hård. En av de stora internationella jättarna prövar sina krafter just i Sverige genom starkt nedsatta priser. Det finns anledning att undersöka om inte dumpingsituation föreligger, eftersom flera av de stora importörerna tar ut ca 80 % högre pris hemma än i Sverige.

Ceaverkens växande förluster under senare år kan ledas tillbaka till flera orsaker. Branschen, som bygger på en avancerad kemisk teknologi, gynnar de stora internationella jättarna när det gäller de relativt standardiserade produkterna. Det finns dock flera exempel i Västeuropa och i USA på mindre företag som lönsamt utvecklat mer specialiserade produkter på både röntgensidan och den grafiska sidan. Ceaverken har dock inte utvecklats på ett sådant sätt.

I hög grad bidragande till de växande förlusterna är vissa avtal på den amerikanska marknaden. Det framgår av den rapport som lämnats av de lokala fackliga organisationernas löntagarkonsult.

Ett hinder för en mer självständig teknologisk utveckling är ett teknikavtal med en av de stora konkurrenterna. Detta avtal är både ett stöd i en avancerad teknisk utveckling och en låsning till en viss teknikutvecklare.

För svensk försörjningsberedskap är Ceaverken av stort intresse därför att både röntgenfilm och fotosättningspapperet är "färskvaror", dvs. produkter som inte kan lagras någon längre tid, och nödvändiga inom sjukvården resp. för tidningspressen.

De växande förlusterna har lett till att Statsföretag nu undersöker möjligheten att sälja Ceaverken till den stora konkurrent man haft teknikavtal med. Svenska fabriksarbetareförbundet, som organiserar LO-sidan inom företaget, har bestämt avvisat denna lösning i en skrivelse till handelsministern och därvid yttrat:

Svenska Fabriksarbetareförbundet avvisar bestämt det sätt på vilket Statsföretag står i beredskap att gå in i förhandlingar med Agfa-Gevaert om ett överlåtande av Ceaverken. Förbundet anser att det ligger ett tungt ansvar på regeringen, i synnerhet på handelsministern, att granska och godkänna förutsättningarna för förhandlingarna med ett utländskt bolag om försäljning av ett statsägt företag, som tillverkar "färskvaror" som röntgenfilm och fotosättningspapper av största betydelse för den ekonomiska beredskapen.

Överstyrelsen för ekonomiskt försvar har nyligen gjort klart att en fortsatt produktion vid Ceaverken är av stor betydelse. Ändå har de anställda vid Ceaverken ständigt fått höra från ägarhåll, även från medlemmar av föregående regering, att en nedläggning är det hotande alternativet. Det har gjort det svårt för de fackliga organisationerna att helt avvisa försäljningen till Agfa-Gevaert, trots att så gott som alla anställda vid Ceaverken delar Svenska Fabriksarbetareförbundets syn att den endast på kort sikt löser sysselsättningsproblemet. Erfarenheter från exempelvis St Gobains köp av Emmaboda Glasverk och Batas köp av Oscaria visar med all önskvärd tydlighet att ett utlandsbaserat företag inte känner sig bundet av muntliga eller skriftliga löften om att uppehålla produktionen. Lönsamhetsintressena kan över en längre tid inte förenas med sociala behov eller behov inom den nationella försörjningsberedskapen.

I dag, ett par dagar innan förhandlingarna med Agfa-Gevaert skall återupptagas, vet vi att produktionen vid Ceaverken av beredskapsexpertis bedöms vara av stor betydelse, att Ceaverken kan utvecklas som ett statsägt företag med internationella teknologiska kontakter, som inte ensidigt låser produktionen till vissa utländska beslut, utan som ger en handlingsfrihet att utveckla nya produkter. Det senare har gjorts klart av experter inom företaget och av en av Statsföretag anlitad konsult.

Svenska Fabriksarbetareförbundet ser det därför som oansvarigt att under dessa förutsättningar återupptaga förhandlingarna med Agfa-Gevaert – det skulle kunna försvara andra sorters kontakter.

Svenska fabriksarbetareförbundets avståndstagande bygger på erfarenheter om strukturrationaliseringen inom stora utlandsägda företag. Det är en erfarenhet som är viktig att respektera i synnerhet när det gäller ett företag vars produktion är av stor betydelse för försörjningsberedskapen.

Men det framgår också av förbundets skrivelse att det finns flera expertbedömningar, som visar att det skulle gå att få en ekonomisk försvarbar utveckling efter en mer självständig linje och med ett bredare produktsortiment. Den skulle inte utesluta internationella tekniska kontakter men inte behöva fastna i en låsning till en enda stor teknikutvecklare.

Med hänvisning till det anförda föreslås

att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna

1. att det är ett behov att röntgenfilmprodukter och grafiska produkter såsom fotosättningspapper allsidigt utvecklas och tillverkas inom landet,
2. att handlingsfriheten i fråga om denna produktion måste bevaras, vilket utesluter en ensidig låsning till ett utlandsbaserat företag, vars lönsamhetsintressen med säkerhet ej kan gå ihop med långsiktiga behov i den svenska försörjningsberedskapen,

3. att den nya självständiga utvecklingslinjen måste stödjas finansiellt inom ramen för det ekonomiska försvaret samt genom samarbete med styrelsen för teknisk utveckling.

Stockholm den 24 januari 1979

BENGT GUSTAVSSON (s)

INGRID LUDVIGSSON (s)

SVEN ANDERSSON (s)

i Stockholm

OLLE SVENSSON (s)

SVANTE LUNDKVIST (s)